

A בס"ד

Intro

Today we will learn בע"ה of סנהדרין דף עז. Some of the topics we will learn about include.

The Halachah of

מצמצם

If one holds someone down in a dangerous area, it depends:

אינו יכול לעלות משם ומת

חייב

יכול לעלות משם ומת

פטור

If the victim could not come out, the מצמצם is liable, because he is considered like he actually killed him.

However, if the victim could have come out but he chose not to, the מצמצם is פטור, because he was merely a גורם.

The Machlokes in whether the מצמצם חייב applies to נזקין damages.

B The application of the מצמצם חייב in several cases, and the Gemara qualifies that מצמצם חייב only if the following conditions are met:

1.

ההורג מזומן

At the time of the מצמצם's action, the cause of death already existed in that place, but if the cause of death only came later, he is פטור.

2.

דאי לא היה כפות

היה יכול להציל עצמו

The victim could have saved himself, if not for the מצמצם's action, but if the victim could not save himself anyway, the מצמצם is פטור.

3.

The Machlokes regarding

כפה עליו גיגית

If a רוצח covered his victim with a tub, and he died from the foul air;

Whether we do apply the מצמצם חייב, because

מתחיל הבלא בשעתיה

The הבל started to come immediately?

OR

We do not apply the מצמצם חייב, because

ההרוג בא לאחר זמן

The build-up of הבל only came afterward.

4.

דחפו לבור וסולם בבור

ובא אחר וסילקו

ואפילו הוא קדם וסילקו

פטור

If the רוצח pushed his victim into a pit that had a ladder, and then the רוצח or another person removed the ladder and as a result the victim died, the רוצח is not liable for his death, because

דבעידנא דשדייה יכול לעלות הוא

Since at the time of the רוצח's act, the victim was able to come

out of the pit, the רוצח is not considered a מצמצם and the removal of the ladder was merely a גרמא.

The concept of

כחו

If the רוצח shot an arrow, or threw a stone at the victim, he is חייב even though he did not hit the victim directly, because his force caused the arrow or rock to hit the victim.

A

מצמצם

אינו יכול לעלות משם ומת
חייב

יכול לעלות משם ומת
פטור

Whether the מצמצם חייב
applies to נזקין,

B

ההורג מזומן

דאי לא היה כפות
היה יכול להציל עצמו

כפה עליו גיגית

דחפו לבור וסולם בבור
ובא אחר וסילקו
ואפילו הוא קדם וסילקו
פטור

דבעידנא דשדייה
יכול לעלות הוא

כחו

1 So let's review ...

The Mishnah continues to discuss רוצח:

כבש עליו לתוך המים או לתוך האור
ואינו יכול לעלות משם ומת
חייב

If the victim was already underwater or in a fire, and the רוצח held him down, to the point that the victim could not come out and he died, the רוצח is חייב even though he did not actually throw the victim inside, because the Pasuk states

או באיבה הכהו בידו וימת

רוצח היא מות יומת הרוצח

The superfluous word או teaches

לרבות את המצמצם

One who holds someone down in a dangerous area so that he cannot come out is considered like he actually killed him.

However,

דחפו לתוך המים או לתוך האור

ויכול לעלות משם ומת

פטור

If the רוצח did throw the victim into the water or fire, but he was able to come out, and he remained inside and died, the רוצח is פטור, because as Rashi explains

דלא עביד שיעור מיתה

His act did not accomplish the מיתה, since the victim could come out.

1

תלמוד

כבש עליו לתוך המים או לתוך האור
ואינו יכול לעלות משם ומת
חייב

If the victim was already underwater or in a fire,
and the רוצח held him down,
to the point that the victim could not come out

and he died,

the רוצח is חייב even though

he did not actually throw the victim inside,

because the Pasuk states

או באיבה הכהו בידו וימת
רוצח היא מות יומת הרוצח

לרבות את המצמצם

One who holds someone down in a dangerous area
so that he cannot come out
is considered like he actually killed him.

דחפו לתוך המים או לתוך האור
ויכול לעלות משם ומת
פטור

If the רוצח did throw the victim into the water or fire,
but he was able to come out,
and he remained inside and died,

the רוצח is פטור,

because as Rashi explains

דלא עביד שיעור מיתה

His act did not accomplish the מיתה,
since the victim could come out.

2 The Gemara proceeds with an incident

ההוא גברא
דמצמצמא לחיותה דחבריה בשימשא
ומתה

A person held down another person's animal in the sun
and the animal died from the heat;

רבינא מחייב
רב אחא בר רב פטר

And the Gemara explains

רבינא holds that the מצמצם is liable to pay, based on a קל
וחומר;

ומה רוצח

שלא עשה בו שוגג כמזיד ואונס כרצון
חייב בו את המצמצם

If for רציחה that is קיל, lenient in that if it was not intention-
al, one is פטור, and nevertheless he is חייב for מצמצם;

נזקין

שעשה בהן שוגג כמזיד ואונס כרצון
אינו דין שחייב בהן את המצמצם

Then for נזקין that is חמור, stringent in that even if it was not
intentional, one is חייב, certainly he is חייב for מצמצם!

While רב אחא holds the מצמצם is not liable to pay, because
the Pasuk of באיבה או concludes with

מות יומת המכה רוצח הוא

(ed note; bring down the complete Pasuk)

The exclusive word הוא comes to minimize;

ברוצח הוא דחייב לן מצמצם

בנזקין לא חייב לן מצמצם

Only regarding רוצח, he is חייב for מצמצם, but regarding

נזקין, he is פטור for מצמצם; because as Rashi explains

גרמא בעלמא הוא, דשמשא קטליה

It's the sun that killed the animal, and a person is not liable
for damage that he caused indirectly.

=====

2

ההוא גברא
דמצמצמא לחיותה דחבריה בשימשא
ומתה

A person held down another person's animal in the sun
and the animal died from the heat;

רב אחא בר רב
פטר

רבינא
מחייב

רבינא
מחייב

the מצמצם is liable to pay, based on a חומר וקל;

נזקין

שעשה בהן
שוגג כמזיד ואונס כרצון
אינו דין שחייב בהן
את המצמצם

Then for נזקין that is חמור,
stringent in that even if it was
not intentional - one is חייב,
certainly he is חייב for מצמצם!

ומה רוצח

שלא עשה בו

שוגג כמזיד ואונס כרצון
חייב בו
את המצמצם

If for רציחה that is קיל,
in that if it was not intentional,
one is פטור, and nevertheless
he is חייב for מצמצם.

רב אחא בר רב
פטר

the מצמצם is not liable to pay,
because the Pasuk of באיבה או concludes

או באיבה הכהו בידו וימת
רוצח היא מות יומת הרוצח
מות יומת המכה רוצח הוא

The exclusive word "הוא" comes to minimize;

בנזקין
לא חייב לן
מצמצם

נזקין, but regarding
מצמצם, he is פטור;

ברוצח
הוא דחייב לן
מצמצם

Only regarding רוצח,
he is חייב for מצמצם,

because as Rashi explains

גרמא בעלמא הוא, דשמשא קטליה

It's the sun that killed the animal,
and he is not liable for damage he caused indirectly.

3 The Gemara proceeds with several applications of the Halachah of חייב מצמצם

1.

אמר רבא
כפתו ומת ברעב
פטור

If the רוצח tied up his victim who then died from hunger, he is not liable for his death, and this is not considered מצמצם, because as Rashi explains,

דבשעה שכפתו אין כאן דבר הריגה
והרעב בא מאליו לאחר זמן

At the time of his act of tying him up, the cause of death, the hunger, did not exist, and only came later. Therefore, he is considered merely a גורם.

However, regarding

מצמצם במים ובאור

ההורג מזומן

At the time of his act, the cause of death, the water or fire, did exist. Therefore, he is considered an actual רוצח

3 Several applications of the Halachah of חייב מצמצם

1

אמר רבא

**כפתו ומת ברעב
פטור**

If the רוצח tied up his victim who then died from hunger, he is not liable for his death, and this is not considered מצמצם,

because as Rashi explains,

דבשעה שכפתו אין כאן דבר הריגה
והרעב בא מאליו לאחר זמן

At the time of his act of tying him up, the cause of death, the hunger, did not exist, and only came later.

Therefore, he is considered merely a גורם.

However, regarding

**מצמצם במים ובאור
ההורג מזומן**

At the time of his act, the cause of death, the water or fire, did exist. Therefore, he is considered an actual רוצח.

4 2. Similarly, כפתו בחמה ומת

בצינה ומת
חייב

If the רוצח tied up his victim in a place that was hot or cold and he died from the heat or cold, the רוצח is liable for his death, because this is considered like a מצמצם since

ההורג מזומן

At the time of his act, the cause of death, the water and fire, did exist.

However,

סוף חמה לבא סוף צינה לבא

פטור

If at the time he was tied, the place was not yet hot or cold, but eventually it would become hot or cold, the רוצח is not liable for his death, because

בשעה שכפתו אין כאן דבר הריגה

At the time of his act, the cause of death, the heat or cold, did not exist.

4 2

**כפתו בחמה ומת
בצינה ומת
חייב**

If the רוצח tied up his victim in a place that was hot or cold and he died from the heat or cold, the רוצח is liable for his death,

because this is considered like a מצמצם since

ההורג מזומן

At the time of his act, the cause of death, the water and fire, did exist.

However,

**סוף חמה לבא – סוף צינה לבא
פטור**

If at the time he was tied, the place was not yet hot or cold, but eventually it would become hot or cold, the רוצח is not liable for his death,

because

בשעה שכפתו אין כאן דבר הריגה

At the time of his act, the cause of death, the heat or cold, did not exist.

5

3.

ואמר רבא

כפתו לפני ארי פטור

If the רוצח tied up his victim before a lion and the lion killed him, he is not liable for his death, because as Rashi explains

דאי נמי לא היה כפות

לא היה יכול להציל עצמו מן הארי

Even if the victim had not been tied, he could not save himself from the lion. ®

However,

לפני יתושין חייב

If the רוצח tied up his victim before a swarm of insects and they attacked and killed him, he is liable for his death, because

דאי לא היה כפות

היה יכול להציל עצמו

Had the person not been tied, he could have saved himself from the insects, and since it was

הורג מזומן

He is considered a מצמצם.

אפיילו לפני יתושין נמי פטור

disagrees and says רב אשי

Even if he was tied before insects he is not liable for this death, because

הני אזלי והני אתו

Perhaps the original insects did not kill him, but rather they left and others came and killed him. Therefore, it was not הורג מזומן and he is not a מצמצם.

5

3

ואמר רבא

כפתו לפני ארי פטור

If the רוצח tied up his victim before a lion and the lion killed him, he is not liable for his death,

because as Rashi explains

דאי נמי לא היה כפות

לא היה יכול להציל עצמו מן הארי

Even if the victim had not been tied, he could not save himself from the lion.

However,

לפני יתושין חייב

If the רוצח tied up his victim before a swarm of insects and they attacked and killed him, he is liable for his death,

because

דאי לא היה כפות היה יכול להציל עצמו

Had the person not been tied,

he could have saved himself from the insects, and since it was

הורג מזומן

He is considered a מצמצם.

רב אשי

אפילו לפני יתושין נמי פטור

Even if he was tied before insects he is not liable for this death,

because

הני אזלי והני אתו

Perhaps the original insects did not kill him, but rather they left and others came and killed him. Therefore, it was not הורג מזומן and he is not a מצמצם.

6

4.
 איתמר כפה עליו גיגית
 If a the רוצח covered his victim with a tub and he died
 from the foul air; OR
 פרע עליו מעזיבה
 He uncovered the roof, and the victim who was asleep
 died from the cold air;
 There is a
 מחלוקת רבא ורבי זירא
 חד אמר חייב וחד אמר פטור

And the Gemara proves that רבא holds he is פטור because
 this is like the case of ברעב ומת ברעב, in which
 ההורג בא לאחר זמן
 The build-up of הבל only came afterward
 While רבי זירא holds he is חייב because
 מתחיל הבלא בשעתיה
 The הבל starts to build up immediately.

However, רבי זירא does agree in a case of
 האי מאן דעייליה לחבריה בביתא דשישא
 ואדליק ליה שרגא ומת
 חייב
 If the רוצח brought his victim into a sealed room, and he
 also lit a candle to increase the הבל, he is חייב. However
 הא לא אדליק ליה שרגא
 פטור
 If the רוצח did not light a candle, he is פטור, even though
 הבל comes from his breathing, because
 בלא שרגא לא מתחיל הבלא בשעתיה
 The הבל from breath does not begin to build up immedi-
 ately.
 =====

6

4

איתמר כפה עליו גיגית

If a the רוצח covered his victim with a tub
 and he died from the foul air - or

פרע עליו מעזיבה

He uncovered the roof,
 and the victim who was asleep died from the cold air;

מחלוקת רבא ורבי זירא

חד אמר חייב – וחד אמר פטור

And the Gemara proves that ...

פטור רבי זירא holds he is חייב
 because

מתחיל הבלא
 בשעתיה

The הבל starts to build
 up immediately.

פטור רבא holds he is פטור
 because this is like the case of

כפתו ומת ברעב
 in which

ההורג בא לאחר זמן

The build-up of הבל only
 came afterward

However, רבי זירא does agree in a case of

האי מאן דעייליה לחבריה
 בביתא דשישא

לא אדליק ליה
 שרגא ומת
 פטור

If the רוצח did not light a candle,
 he is פטור, even though הבל
 comes from his breathing
 because

בלא שרגא לא מתחיל
 הבלא בשעתיה

The הבל from breath does not
 begin to build up immediately.

ואדליק ליה
 שרגא ומת
 חייב

If the רוצח brought his
 victim into a sealed room,
 and he also lit a candle to
 increase the הבל, he is חייב.

7 The Gemara proceeds with four Halachos in the name of רבא that are alluded in

סימן סול"ם תרי"ס סמני"ן בכות"ל

1. סולם

אמר רבא
דחפו לבור וסולם בבור
ובא אחר וסילקו

ואפילו הוא קדם וסילקו פטור
If the רוצח pushed his victim into a pit that had a ladder,
and then the רוצח or another person removed the ladder
and as a result the victim died, the רוצח is not liable for his
death, because

דבעידנא דשדייה, יכול לעלות הוא
Since at the time of the רוצח's act, the victim could come
out of the pit, the רוצח is not considered a מצמצם and the
removal of the ladder was merely a גרמא.

2. תריס

Similarly
זרק חץ ותריס בידו
ובא אחר ונטלו
ואפילו הוא קדם ונטלו
פטור

If a the רוצח shot an arrow toward his victim who held a
shield, and in the interim the רוצח or another person took
away the shield, and the arrow killed the victim, the רוצח is
not liable, because

דבעידנא דשדייה ביה, מיפסק פיסקיה גיריה
Since at the time of the רוצח's act, the victim could protect
himself from the arrow, the רוצח is not considered a מצמצם
and the removal of the shield was merely a גרמא.

7

סימן
סול"ם תרי"ס סמני"ן בכות"ל

1

סול"ם תרי"ס סמני"ן בכות"ל

אמר רבא

דחפו לבור וסולם בבור
ובא אחר וסילקו
ואפילו הוא קדם וסילקו
פטור

If the רוצח pushed his victim into a pit that had a ladder,
and then the רוצח or another person removed the ladder
and as a result the victim died,
the רוצח is not liable for his death,

because

דבעידנא דשדייה, יכול לעלות הוא

Since at the time of the רוצח's act,
the victim could come out of the pit,
the רוצח is not considered a מצמצם
and the removal of the ladder was merely a גרמא.

2

סול"ם תרי"ס סמני"ן בכות"ל

זרק חץ ותריס בידו
ובא אחר ונטלו
ואפילו הוא קדם ונטלו
פטור

If a the רוצח shot an arrow at his victim who held a shield,
and in the interim the רוצח or another person
took away the shield,
and the arrow killed the victim,
the רוצח is not liable,

because

דבעידנא דשדייה ביה
מיפסק פיסקיה גיריה

Since at the time of the רוצח's act,
the victim could protect himself from the arrow,
the רוצח is not considered a מצמצם
and the removal of the shield was merely a גרמא.

8 3.
סמנין

Similarly,
זרק בו חץ וסמנין בידו
ובא אחר ופיזרן
ואפילו הוא קדם ופיזרן
פטור

If the רוצח shot an arrow toward his victim who held medicine, and in the interim the רוצח or another person scattered the medicine, and the victim died from the wound, the רוצח is not liable, because

דבעידנא דשדא ביה, יכול להתרפאות הוה
Since at the time of the רוצח's act, the victim could heal himself, the רוצח is not considered a מצמצם and the removal of the medicine was merely a גרמא.

אשי רב adds
הלכך אפילו סמנין בשוק
פטור

Even if the victim was not actually holding medicine but he was able to obtain medicine in the market, the רוצח is פטור, because

דבעידנא דשדא ביה, יכול להתרפאות הוה

אשי רב also rules that in a case of
נזדמנו לו סמנין
פטור

If at the time of זריקה the victim did not have medicine, but he later obtained medicine but he did not use it, and he died, the רוצח is still פטור, because

הרי יצא מבית דין זכאי

Since the victim could save himself, Bais Din, theoretically, used this as a defense for the רוצח.

8

3

סול"ם תרי"ס סמנין בכות"ל

זרק בו חץ וסמנין בידו
ובא אחר ופיזרן
ואפילו הוא קדם ופיזרן
פטור

If the רוצח shot an arrow at his victim who held medicine, and in the interim the רוצח or another person scattered the medicine, and the victim died from the wound, the רוצח is not liable,

because

דבעידנא דשדא ביה
יכול להתרפאות הוה

Since at the time of the רוצח's act, the victim could heal himself, the רוצח is not considered a מצמצם

and the removal of the medicine was merely a גרמא.

רב א"ל

הלכך אפילו סמנין בשוק
פטור

Even if the victim was not actually holding medicine but he was able to obtain medicine in the market, the רוצח is פטור,

because

דבעידנא דשדא ביה
יכול להתרפאות הוה

רב א"ל

נזדמנו לו סמנין
פטור

If at the time of זריקה the victim did not have medicine, but he later obtained medicine but he did not use it, and he died, the רוצח is still פטור,

because

הרי יצא מבית דין זכאי

Since the victim could save himself, Bais Din, theoretically, used this as a defense for the רוצח.

9 4.
בכותל

ואמר רבא
זרק צרור בכותל
וחזרה לאחוריה והרגה
חייב

If the רוצח intentionally threw a rock with force against
the wall, so that it bounces back to kill someone, he is
liable, because as Rashi explains,

הא נמי כחו הוא
It is considered his force that caused the rock to bounce
back and hit the victim.

=====

9

4

סול"ם תרי"ס סמני"ן בכות"ל

ואמר רבא

זרק צרור בכותל
וחזרה לאחוריה והרגה
חייב

If the רוצח intentionally threw a rock
with force against the wall,
so that it bounces back to kill someone,
he is liable,

because as Rashi explains,

הא נמי כחו הוא

It is considered his force that caused the rock
to bounce back and hit the victim.

10

אמר רב פפא

האי מאן דכפתיה לחבריה
ואשקיל עליה בידקא דמיא
גירי דידיה הוא ומיחייב

If the **רוצח** tied up his victim near a body of water that was being held back by a wall and he opened the gate so that the water came down upon the victim and he drowned, he is liable, because the water is considered as if he shot an arrow, as the Gemara explains

הני מילי בכח ראשון
חייב

He is **חייב** only if he put the victim close by, so that the water reaches him immediately;

אבל בכח שני גרמא בעלמא הוא

If he put the victim in the distance, and the water only reached him later, he is **פטור**, because the water is not considered גירי דידיה and he was merely a גורם.

This is **רש"י's** Pshat. Other מפרשים explain:

כח ראשון are the first waters that come immediately when he opened it up.

כח שני are the secondary waters which come later as the water continues to flow.

=====

ואמר רב פפא

זרק צרור למעלה והלכה לצדדין והרגה
חייב

If a person threw a rock up in the air, and it came down further to the side and killed someone, he is liable,

משום דכחו הוא

His force caused the rock to go sideways and hit the victim.

10

אמר רב פפא

**האי מאן דכפתיה לחבריה
ואשקיל עליה בידקא דמיא
גירי דידיה הוא
ומיחייב**

If the **רוצח** tied up his victim near a body of water that was being held back by a wall and he opened the gate so that the water came down upon the victim and he drowned, **he is liable, because the water is considered as if he shot an arrow,**

as the Gemara explains

**הני מילי בכח ראשון
חייב**

He is חייב only if he put the victim close by, so that the water reaches him immediately;

**אבל בכח שני
גרמא בעלמא הוא**

If he put the victim in the distance, and the water only reached him later, he is פטור, because the water is not considered גירי דידיה and he was merely a גורם.

This is רש"י's Pshat.

Other מפרשים explain:

כח שני

The secondary waters which come later as the water continues to flow.

כח ראשון

The first waters that come immediately when he opened it up.

ואמר רב פפא

**זרק צרור למעלה והלכה לצדדין
והרגה
חייב**

If a person threw a rock up in the air, and it came down further to the side and killed someone, he is liable,

משום דכחו הוא

His force caused the rock to go sideways and hit the victim.